

N:o 31.

Ank. till Riksd. kansli den 11 mars 1904, kl. 12 midd.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion angående lagstiftnings-
åtgärder för stärfjande af illojal konkurrens.*

I en inom Andra Kammaren väckt, till behandling af lagutskottet hänvisad motion, n:o 100, har herr *C. J. F. Ljunggren* föreslagit, att Riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, hvad till stärfjande af en öfverhandtagande illojal konkurrens må kunna i lagstiftningsväg åtgöras, samt för Riksdagen framlägga det förslag till lagstiftning i ämnet, hvartill den verkställda utredningen kan föranleda.

I den till stöd för motionen afgifna framställningen har motionären till en början redogjort för behandlingen af en vid 1897 års riksdag inom Andra Kammaren i samma syfte väckt motion och öfvergår därefter till en redogörelse för ett af särskilda kommitterade inom manufakturhandlareföreningen i Stockholm året förut afgifvet yttrande och förslag rörande åtgärders vidtagande till stärfjande af den illojala konkurrensen, närmast med hänsyn till den samma år tillkomna tyska »Reichsgesetz zur Bekämpfung des unlauteren Wettbewerbes».

Med anledning af nämnda kommittébetänkande, säger motionären, anhöll manufakturhandlareföreningen i maj 1898 hos Kungl. Maj:t om utarbetande och framläggande af förslag till lagstiftning emot den

illojala konkurrensen för tillgodoseende i hufvudsak af de önskningsmål, som framhållits i kommittébetänkandet.

Den underdåniga skrifvelsen remitterades till kommerskollegium med anmodan att, sedan tillfälle lämnats Sveriges allmänna handelsförening att yttra sig öfver framställningen, afgifva eget utlåtande i ärendet.

Härefter återgifver motionären *dels* det af nämnda handelsförenings förvaltningsutskott i slutet af år 1898 i saken afgifna betänkande, *dels* ock kommerskollegii den 27 november 1900 i ärendet afgifna utlåtande.

Motionären åberopar vidare ett i Sveriges allmänna handelsförenings årsberättelse till mötet i Gäfle 1901 af förvaltningsutskottet i anledning af kommerskollegii berörda utlåtande gjordt uttalande.

Slutligen omnämner motionären, att åtskilliga köpmansföreningar i Stockholm i november 1903 hos Kungl. Maj:t petitionerat i frågan.

Efter denna redogörelse för hvad i ärendet hittills blifvit åtgjordt — i fråga om hvilken redogörelsens närmare innehåll utskottet tillåter sig att till motionen hänvisa — öfvergår motionären till framhållande af en del särskilda synpunkter vid bedömandet af spørsmålet om en lagstiftning mot illojal konkurrens. I sådant afseende anför motionären:

»Det kan möjligen synas egendomligt, att motion nu väckts i frågan, då så nyligen som sistlidne *november* flera köpmansföreningar petitionerat hos Kungl. Maj:t i ärendet, men å andra sidan får det beaktas, att en tidigare underdånig framställning — den af manufakturhandlareföreningen år 1898 framburna — icke efter 1 $\frac{1}{2}$ års förberedande behandling ledt till något som helst resultat, hvarjämte det väl får anses antagligt, att, därest den nu senast till Kungl. Maj:t inkomna underdåniga hemställan remitteras till kommerskollegium för yttrandes afgifvande, densamma därstädes kan blifva föremål för liknande afstyrkande som den förra framställningen, och detta måhända desto snarare, som den sist ingifna petitionen nog lär i vissa detaljer gå längre, än man har förhoppning om att kunna få inrymdt i en lagstiftning emot illojal konkurrens.

Då det dessutom bör tagas för gifvet, att Kungl. Maj:t med större lätthet kan intressera sig för dels lagförslag i berörda syfte samt dels för vissa därmed sammanhängande lagändringar, om Kungl. Maj:t dessförinnan får tillfälle att erfara Riksdagens tankar i frågan, har jag trott, att en motion kunde vara för ärendets vidare behandling och utredning gagnelig.

Behovet af lagstiftning.

Det torde af här ofvan förebragta referat af hvad i frågan hittills förekommit noggsamt framgå, att behovet af åtgärder till stäffjande af en öfverhandtagande illojal kokurrens är stort. Att detta behof äfven lifligt erkänts af hela landets handels- och köpmansföreningar, äfvensom af flertalet enskilda affärsmän, lär väl vara alltför bekant att här behöfva närmare klargöras.

Man har så ofta hört nämnas, att det nog skulle kunna lyckas landets handels-, industri- och handtverkskorporationer att utan lagstiftningens hjälp och genom enskildt initiativ samt på frivillighetens väg ernå sådan framgång, att affärslifvet i dess konkurrensförhållande utvecklades därhän, att rättfärdighetens oskrifna lagar strikte följdes, men allt detta bör väl få anses alltför sangviniskt för att kunna förutsättas skola leda till önskad praktiskt resultat.

Likasom det allmänna redan hos oss trädt emellan i fråga om lagar till skydd för varumärken och firma, till skydd för uppfinningar (genom patentlagstiftningen), till skydd för naturprodukter gentemot förväxlingar med konstprodukter (exempelvis genom margarinförordningen) m. m., böra väl också, då handelns och industriens målsmän upprepade gånger yrka på lagstadgad skydd emot en illojal konkurrens, statsmakterna kunna villfara dylik önskning, särskildt då den i sig innebär omsorgen om trygghet icke endast åt den säljande, utan jämväl åt den köpande allmänheten.

Med ledning af andra länders exempel, bland annat Tysklands speciallag, torde en lagstiftning här i landet ej få betraktas såsom ett så vådligt experiment, att man ännu längre bör skjuta upp i afvaktan på att finna det rätta. Det kan snarare med fog påstås, att ett fortsatt uppskjutande af önskade lagåtgärder kan medföra fara för affärslifvets lugna och moraliska utveckling i detta den hänsynslösa konkurrensens tidehvarf.

Rädslan för att en lagstiftning icke genast från början kan träffa alla arter af den illojala konkurrensen lär väl icke heller böra fördröja det första steget härtill. Fasthellre bör det måhända anses fördelaktigt, att, liksom vid lagstiftning på så många andra områden redan tillföre ägt rum, början göres då behovet är ådagalagdt, för att sedan erfarenheten må gifva ledning till vidare utveckling och förbättringar.

Jag öfvergår nu till klargörande af några vanligast förekommande yttringar af den illojala konkurrensen.

I. Svindelaktig reklam.

Det torde vara allmänt bekant, att den svindelaktiga reklamen, vare sig den uppträder medelst annonser eller på annat sätt genom tryckta eller skrifna tillkännagifvanden, är mest ägnad att missleda en okritisk och lättrogen allmänhet till öfvertygelsen om att här föreligger ett särskildt gynnsamt tillfälle att köpa utbudna varor. Att det alltför ofta lyckas den illojale affärsmannen att genom dylika felaktigt, öfverdrifvet eller rent af falskt författade reklamer ernå en ökad kundkrets till förfång för den samvetsgranne konkurrenten och till köparens mer eller mindre erkända missbelåtenhet, är ett lika sorgligt som bekant faktum. Botemedlet emot en dylik för den sunda affärsutvecklingen fördärfvig kräftsada finnes blott i lagstiftningsåtgärder. Med de om en alltför optimistisk syn på dessa ting vittnande åtgärder, som lagutskottet vid 1897 års riksdag antydt, (se pag. 2) att söka ernå *den upplyst opinion, som förstår att till deras rätta värde uppskatta försöken att genom öfverdrifter och osanna uppgifter tillskansa sig ekonomisk fördel*, kommer man uppenbarligen icke långt, något som bäst bevisas däraf, att ropen på lagstiftningens hjälp de senare åren blifvit mera högljudda än tillföre. Det har blifvit ifrågasatt, huruvida icke, jämte den direkta lagstiftningen mot illojal konkurrens, skulle erfordras en sådan ändring i tryckfrihetsförordningen, att ansvaret för en i tidning införd sanningslös reklamannons borde i främsta rummet drabba annonsören samt därjämte, såsom i tyska lagen stadgas, äfven tidningsutgifvaren, dock endast i de fall, där han visas vara medveten om annonsens sanningslöshet. Då, enligt gällande tryckfrihetsförordning, tidningsutgifvare icke kan ådömas straff för införande i tidning af sanningslös reklamannons, torde alltså, om man anser nödigt att, där dylika annonser i tidning förekomma, annonsören, jämte i vissa fall äfven tidningsutgifvaren, därför bör bära ansvar, en grundlagsändring vara behöflig. En sådan ändring, för hvars genomförande en ganska lång tid åtgår, torde dock under inga förhållanden böra få fördröja den lagstiftning i förevarande fråga, hvilken för öfrigt är af behovet påkallad.

I tyska lagen stadgas rörande den svindelaktiga reklamen, att *provisoriska beslut* må af domstol under vissa förhållanden kunna meddelas; och torde efterföljandet af detta tillvägagångssätt samt beredandet af möjlighet till verkställighet af underrätts beslut, innan de ännu hunnit taga åt sig laga kraft, vara af stor betydelse för våra svenska

rättsförhållanden, då det i regel hos oss kan draga flera år, innan slutlig dom vinnes, under hvilken tid, därest ej dylikt »provisoriskt beslut» kunde anordnas och verkställighet följa, vederbörande blefve i tillfälle att fortsätta med öfverklagade förfaringssätt.

Beträffande den svindelaktiga reklamen torde böra påpekas, huru- som den uppträder på näringslivets *alla* områden, och att det icke allenast är handelns och industriens idkare, som lida skada af densamma, utan jämväl *stundom i afsevärd grad landtmännen vid handel med landtbrukets alster samt vid deras inköp af hvarjehanda förnödenheter.*

II. Skadande af annans näring eller kredit genom missledande påståenden eller åtgärder.

Otaliga äro de sätt, hvarpå en människa kan skada en annan genom oriktiga meddelanden, och det torde icke vara lätt att stifta lagar, som passa in på alla upptänkliga förhållanden. Vår strafflag nämner emellertid ingenting om brott, som falla under den här ofvan angifna rubriken, och likväl lär det väl med fog kunna anses fullt lika straffvärdt att utsprida osanna, förklenande påståenden om en konkurrens näring i syfte att skada hans förvärfvsverksamhet som att, på sätt strafflagens 16 kap. nämner, ärekränka någon.

Den tyska lagens tidigare refererade § 6 stadgar skadeersättning för den, som i konkurrensändamål utsprider osanna påståenden, som äro ägnade att skada annans yrkesdrift eller kredit. I all sin enkelhet är denna bestämmelse särdeles behöflig i en blifvande svensk lag emot illojal konkurrens.

De mest vanliga fallen af den här antydda arten af illojal konkurrens torde i korthet anförda vara följande:

- 1) falsk uppgift, att konkurrent är konkursmässig eller att hans affär upphört;
- 2) missledande uppgift om beskaffénheten af konkurrens fabrikat;
- 3) utspridande af konkurrens prisnotering eller leveransbetingelser på ett missledande vis i ändamål att därefter underbjuda i pris eller öfverbjuda i leveransvillkor.

III. Realisation af konkursbo.

Till hvad här ofvan sagts vid referat af manufakturhandlareföreningens kommittébetänkande får jag foga följande:

Man får beträffande konkursrealisationer skilja på *de föregifna*, som efter åstadkommande af lag emot illojal konkurrens torde kunna

beifras såsom svindelaktiga reklamer, samt de konkursrealisationer, hvilkas administration omhänderhafves på ett sätt, som äntingen strider emot konkurslagens bestämmelser eller ock är af beskaffenhet att utöfva skadligt inflytande på konkurrensaffärer.

Till den sistnämnda arten lära kunna hänföras sådana konkursrealisationer, som äro förenade med *väsentliga* inköp och försäljningar af nya varor utöfver den grad, som kan anses vara tillåten, där det gäller att genom komplettering af viss del af lagret lättare kunna åstadkomma försäljning af det öfriga. Huru emellertid lagbestämmelser till stärfjande af öfverdrift i sistberörda fall lämpligen böra ordnas, vågar jag icke inlåta mig på att föreslå, utan lär väl en blifvande utredning kunna gifva uppslag härutinnan, om fog för lagstiftning kan förefinnas.

Emellertid vill jag fästa uppmärksamheten på ett ytterligare fall, som nog kan anses vara förtjänt af att beaktas, då liknande ofta kan förekomma.

En affär, t. ex. ett manufakturmagasin, etableras med hjälp af förlagsfirma i branschen. Redan efter kort tid följer »stor slutrealisation i anseende till affärens upphörande». Sedan denna realisation försiggått, synes affären åter fått nya krafter för fortsatt tillvaro. Efter ytterligare en tid åter »stor slutrealisation» med samma resultat som första gången. Ändtligen kommer konkursen. Förlagsfirman, som är största fordringsägaren, ombesörjer borgen för ackord och får öfvertaga lagret. Nu först kommer störtfloden. »Konkursrealisationen» fortfar, — om med eller utan denna reklam — under förlagsfirmans auspicer och med realiserande af stora kvantiteter nyinförda varor.

Att affärsverksamheten i branschen å en ort, där dylik s. k. »konkursrealisation» försiggår, lider svårt afbräck genom den illojala konkurrens, som på dylikt sätt etableras, är alltför påtagligt för att här behöfva närmare påpekas.

Att det *är* en »illojal konkurrens», som enligt det förebragta från verkligheten hämtade exemplet bedrifves, är påtagligt, och lika visst är, att det är allmänhetens godtrogenhet, som möjliggör, att det går så bra med »realisationen».

På grund af hvad sålunda anförts, gör motionären sin här ofvan omförmälda hemställan.

I motionens syfte hafva herrar *C. Faxe*, *Victor Moll* och *Carl Burén* instämt.

Under behandlingen af ifrågavarande ärende har utskottet från Sveriges allmänna handelsförenings förvaltningsutskott fått emottaga en den 15 februari 1904 dagtecknad skrifvelse, däri uttalats anslutning till det i motionen framlagda förslag.

Den faktiska tillvaron af de missförhållanden, mot hvilka föreliggande motion är riktad, läser ej af någon kunna bestridas. En blott hänvisning till den dagliga erfarenhetens talrika vittnesbörd bör i hvarje fall vara tillfyllest att ådagalägga, hurusom den illojala konkurrensen inom handelsvärlden äfven i vårt land nått en afsevärd omfattning och framträder i många och skiftande former. Detta förhållande vitsordades också allmänt redan vid det föregående tillfälle — år 1897 — då frågan om lagstiftningsåtgärder emot illojal konkurens förelåg till Riksdagens pröfning. Anledningen därtill, att det då framlagda förslaget i samma syfte som nu förevarande motion icke vann Riksdagens godkännande, torde därför icke i någon mån hafva legat i underkännande af behofvet af de ifrågasatta lagstiftningsåtgärderna, utan fastmera och uteslutande i uppfattningen om sådana åtgärders olämplighet och otillräcklighet för ändamålet. Dessa synpunkter framhäfdes af lagutskottet i dess i ärendet afgifna utlåtande såsom hufvudsakligt motiv för dess afstyrkande hemställan.

Det nuvarande lagutskottet kan ej tillmäta de af 1897 års lagutskott sålunda anförda hufvudskäl emot vidtagande af lagstiftningsåtgärder till stäffande af den illojala konkurrensen någon afgörande vikt. Hvad beträffar påståendet, att botemedlet emot den illojala konkurrensen lämpligast borde sökas utom lagstiftningens rämärken i en upplyst opinion, läser, på sätt jämväl motionären framhållit, erfarenheten hafva visat, att utan lagstiftningens mellankomst det onda hotar att alltmer förvärras och att det ej gerna är tänkbart, att allmänheten själf skall kunna skydda sig emot att vilseledas af de mer eller mindre listiga försöken från vissa affärers och köpmäns sida att från andra affärer eller

köpmän genom oriktiga framställningar draga kunder; och hvad angår svårigheten eller omöjligheten att på lagstiftningens väg finna bot för den illojala konkurrensen i alla de mångskiftande former, hvori den redan framträdt eller kan antagas komma att i framtiden visa sig, ligger efter utskottets uppfattning ej heller häri någon giltig anledning att ställa sig helt afvisande emot hvarje ingripande af lagstiftningen på ifrågavarande område. Redan tillvaron af en lagstiftning, som präglar illojal konkurrens såsom förkastlig och otillåtlig, är efter utskottets mening ägnad att i väsentlig mån förebygga det onda och särskildt att hindra dess spridning i vidare kretsar. Dessutom är det ingalunda ådagalagdt och näppeligen ens sannolikt, att en lagstiftning i ämnet ovillkorligen kommer att besitta endast en ringa grad af effektivitet, om och erkännas måste, att ett kraftigt inskridande emot den illojala konkurrensens yttringar förutsätter vissa förändringar i vår rättsförfattning. I detta afseende har under frågans föregående behandling framhållits, att den allmännast förekommande formen af illojal konkurrens — den svindelaktiga reklamen — ej kan såsom sig bör stärfjas, med mindre ändring vidtages i tryckfrihetsförordningen i riktning att göra vederbörande annonsör ansvarig för innehållet i de uti tidningarna och pressen i öfrigt förekommande annonser af ifrågavarande slag. Tillika har betonats, att vår rätts regler för bevisning af skadeståndsanspråk lägga hinder i vägen för att tillförsäkra nödigt skydd åt den, som drabbas af den illojala konkurrensens verkningar, i ty att det i de flesta fall skulle vara omöjligt att, såsom vår rätt fordrar, bevisa icke blott att skada uppstått utan jämväl till hvilket belopp densamma uppgår. Utskottet, som erkänner befogenheten af de sålunda framställda erinringarna, anser emellertid desamma ej behöfva föranleda undanskjutande af frågans lösning. Hvad beträffar den ifrågasatta ändringen i tryckfrihetsförordningen, torde dock i samband med den nödiga utredningen af frågan i öfrigt böra tagas under öfvervägande, huruvida och på hvad sätt sådan ändring lämpligen må åvägbringas; och hvad bevisningsfrågan angår, synes målet kunna vinnas äfven utan samband med den redan länge på dagordningen stående, men allt hitintills ännu olösta frågan om fullständigt genomförande i vår lagstiftning af den fria bevispröfnings grundsats, nämligen däri genom att ur det vid flera tillfällen framlagda omfattande lagförslaget härom utbrötes och särskildt för sig infördes bestämmelsen om befogenhet för rätten att, där ej fullständig utredning angående skadas omfång blifvit förebragt, bestämma skadeståndet till det belopp, som med afseende å upplysta eller eljest af rätten kända förhållanden prövas skäligt.

Då utskottet sedermera öfvergår att uttala sig angående lämpligaste sättet att för vårt lands vidkommande införa lagstiftningsskydd emot illojal konkurrens, vill utskottet såsom sin uppfattning framhålla, att det franska systemet, enligt hvilket i lagen endast meddelats en allmän bestämmelse om skyldighet för enhvar, som förorsakar annan skada, att därför utgifva ersättning, hvaremot åt lagskipningen öfverlämnas att för hvarje särskildt fall bedöma, huruvida illojal konkurrens föreligger, visserligen ur teoretisk synpunkt torde vara att föredraga framför den tyska lagstiftningsprincipen att specialisera de fall, då illojal konkurrens skall anses vara för handen; men å andra sidan hvilat tillämpningen af det franska systemet i långt högre mån än den tyska lagstiftningen på förutsättningen af särskilda, med speciell fackkunskap om affärsförhållanden utrustade domstolar. Vår nuvarande domstolsorganisation kan därför näppeligen anses lämplig för det franska systemets införande. Äfven med användande af det tyska systemet torde det låta sig göra att träffa de mest framträdande missförhållandena på konkurrensens område, och man erhåller därjämte, om lagstiftningen riktas endast emot vissa på förhand bestämda former af illojal konkurrens, ökad trygghet för en likformig lagtillämpning. Samtliga handelskorporationer, som i ärendet uttalat sig, hafva också förordat en lagstiftning efter förebild af det tyska systemet, och det synes alltså äfven från denna synpunkt vara skäl att inskränka lagstiftningen emot illojal konkurrens till vissa särskilda fall i stället för att under en allmän bestämmelse inrymma alla former af dylik konkurrens.

Då det sedermera gäller att afgöra, hvilka yttringar af den illojala konkurrensen, som böra göras till föremål för lagstiftningens ingripande, bör det efter utskottets mening tillses, att i främsta rummet åtgärder vidtagas emot sådana konkurrensformer, som motionären sammanfattat under rubriken »skadande af annans näring eller kredit genom missledande påståenden eller åtgärder». Såsom riktade emot viss person eller viss affär innebära dylika handlingar efter utskottets mening såväl subjektivt som objektivt någonting mera straffvärdt än de konkurrensyttringar, som bestå allenast i ohemult framhäfvande af den egna affärens och de egna varornas förträfflighet. Äfven dessa sistnämnda konkurrensformer äro visserligen förkastliga, men för lagstiftningen torde det ej vara skäl att i vidare mån ingripa emot desamma, än som påkallas af angelägenheten att skydda allmänheten eller konkurrerande affärer emot ekonomisk förlust. I ett flertal fall torde nämligen dylika till svindelaktig reklam hänförliga framställningar, ehuru ur subjektiv synpunkt brottsliga, i objektivt hänseende icke inne-

bära någon fara för att den köpande allmänheten därigenom bibringas oriktiga föreställningar. Så t. ex. lära ej för enhvar uppenbara öfverdrifter i framhållandet af en affärs omfattning och dylikt kunna medföra någon ekonomisk skada vare sig för allmänheten eller konkurrerande affärer. Annorlunda blifver naturligtvis fallet i fråga om uppgifter, hvilkas sanningsenlighet allmänheten är fullständigt ur stånd att bedöma och som således verkligen kunna missleda och förleda den köpande allmänheten. Hänsynen till såväl allmänheten som de konkurrerande affärernas intresse synes därvid kräfva den skyldiges bestraffande och fällande till skadestånd.

Hvad slutligen vidkommer motionärens förslag att införa lagstiftningsskydd emot den konkurrens, som kan öfvas vid försäljning af konkursbo, anser sig utskottet ej kunna tillstyrka en sådan lagstiftningsåtgärd. Såvidt utskottet kan finna, bör det ej anses såsom illojal konkurrens, att konkursborgenärer, i den mån de så pröfva lämpligt, fortsätta konkursgäldenärens affär för att därigenom bereda sig bättre ersättning för sina fordringar. Däremot är utskottet ense med motionären, att *föregifna* konkursrealisationer äro till illojal konkurrens hänförliga och således böra såsom sådan bestraffas.

Hvad frågan i öfrigt angår, kan utskottet för närvarande ej ingå i närmare uttalande därom, utan torde lämpligast vara, att Riksdagen åt Kungl. Maj:t öfverlämnar att i detta afseende åstadkomma erforderlig utredning.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motion, ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, hvilka lagbestämmelser kunna anses erforderliga och lämpliga till stärfjande af illojal konkurrens, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill den verkställda utredningen kan föranleda.

Stockholm den 8 mars 1904.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herrar *Hasselrot*, *Hedenstierna*, *G. Andersson*, *Ridderbjelke* och *Uppström*, hvilka ansett, att utskottet bort afstyrka bifall till förevarande motion, samt

af herr *Waldenström*, med hvilken herr *Leman* i hufvudsak instämt:

»Jag har icke kunnat instämma i lagutskottets förslag. Att missförhållanden förekomma på många områden, det må erkännas. Att det vore godt, om de kunde på lagstiftningsväg undanröjas, därom må alla vara ense. Men däraf följer icke, att man *kan* genom lagstiftning råda bot för dem. Och att stifta lagar, som man på förhand kan beräkna skola blifva döda bokstäfver, det är icke blott icke nyttigt utom tvärtom skadligt Utskottet förmenar, att »redan tillvaron af en lagstiftning, som präglar illojal konkurrens såsom förkastlig och otillätlig, är ägnad att i väsentlig mån förebygga det onda». Men det är enligt min mening alldeles oriktigt tänkt. Lagar skapa aldrig moral. Och är lagen af den beskaffenhet, att den till följd af sin sväfvande och obestämda natur icke kan träffa det onda, eller att det onda endast behöfver byta om form för att göra sig oåtkomligt, så har lagen ingen annan nytta gjort än beredt skälmen ett godt skratt.

Hela lagutskottets betänkande i denna fråga är så obestämdt, så sväfvande, så famlande, att Kungl. Maj:t, om Riksdagen accepterar det, får mycket svårt att gissa sig till, hvad den velat. Ty själf torde Riksdagen icke kunna säga det.

Såsom villkor för möjligheten af en lag i motionens syfte måste en mycket viktig förändring ske i tryckfrihetsförordningen. Det medgifver äfven lagutskottet. Man måste uppgifva den viktiga grundsatsen, att det är en tidnings *utgifvare*, som bär ansvaret för tidningens innehåll. Man får icke fordra, att han skall kunna pröfva sanningsenligheten af alla de uppgifter, som förekomma i de annonser, som lämnas till hans tidning. Blifva nu »svindelaktiga reklamer» straffbara, så måste ansvaret för en svindelaktig reklamannons läggas på annonsören. Men då torde konsekvensen snart fordra, att tidningsutgifvarens nuvarande ansvar för hvarje artikel i hans tidning vältas öfver på artikeln författare. Och kan man verkligen anse en sådan förändring önskvärd?

Dessutom förutsätter en lag i motionens syfte, att domaren får vida större frihet i bevispröfning, än Riksdagen hittills velat medgifva honom. Men att, såsom lagutskottet antyder, för den illojala konkurrensens skull ur det flere gånger framlagda och af Riksdagen förka-

stade förslaget om bevispröfning utbryta en liten del kan jag icke anse lämpligt, allrahälast då enligt mitt förmenande nyttan blir ingen.

Lagutskottet vill med en lag skydda ej blott konkurrerande affärer utan också »den köpande allmänheten» mot ekonomisk förlust, som kan vållas densamma genom svindelaktiga reklamannonser, som förläda den till dumma köp. Och med dylika farliga annonser menar utskottet då icke annonser, som ljuga, så att det syns — dessa torde alltså böra förblifva ostraffliga — utan sådana, »hvilkas sanningsenlighet allmänheten är fullständigt ur stånd att bedöma». Jag ber att få taga ett exempel. Van Houtens cacao annonseras såsom »bäst — i bruket billigast». Och mer svindlande kan man icke göra reklam för en vara, än om man annonserar, att den är bättre och billigare än alla andra. Sanningsenligheten däraf kan allmänheten omöjligen bedöma. Nu kan emellertid hända, att Magnussons cacao är lika bra och ställer sig »i bruket» billigare, och så har både Magnusson och den allmänhet, som på grund af van Houtens annons köpt dennes cacao, lidit förlust genom annonsen. Den skyldige bör alltså enligt lagutskottets mening ådömas ej blott straff utan ock skadestånd. Åt hvem? Åt herr Magnusson. Men hvarför icke äfven åt alla, som köpt och som också lidit förlust?

Till slut frågas: hvem skall anses vara målsägare och såsom sådan berättigad att åtala en svindelaktig reklamaunons eller ett särskildt tryckt svindelaktigt reklamprospekt? Männe konkurrenten eller alla konkurrenter eller å allmänhetens vägnar den allmänna åklagaren?

Jag tillåter mig alltså yrka,

att Riksdagen må afslå såväl motionen som utskottets hemställan.»

Herrar *Sandqvist* och *F. Andersson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.